

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Poznaniu

LPO – 4101-013-02/2014

P/14/047

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/14/047 Wykorzystanie przez samorządy powiatowe środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu,
Kontroler	Klaudia Dziamska, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 90976 z 3 lipca 2014 r. [Dowód: akta kontroli str.1-2]
Jednostka kontrolowana	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pile (PCPR lub Centrum), al. Niepodległości 37, 64-920 Piła
Kierownik jednostki kontrolowanej	Anna Szarzyńska, Dyrektor [Dowód: akta kontroli str. 4]

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia¹ pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, wykorzystanie środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON lub Fundusz) w zakresie rehabilitacji społecznej w latach 2011-2013.

Uzasadnienie oceny ogólnej Potrzeby w zakresie poszczególnych rodzajów pomocy określonych w Powiatowym Programie Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych ustalane były z należytą starannością. W Centrum podejmowane były także działania zmierzające do sprawdzania skuteczności osiągania ustawowych celów rehabilitacji społecznej i zawodowej. W zakresie trybów i zasad udzielania pomocy beneficjentom stwierdzono jednak nieprawidłowość polegającą na przekraczaniu określonego prawem terminu rozpatrzenia wniosków o dofinansowanie ze środków Funduszu. Nadzór nad wykorzystaniem przez beneficjentów przekazanych im środków sprawowany był skutecznie, na co nie miała wpływu stwierdzona nieprawidłowość, polegająca na niepełnym dokumentowaniu kontroli działalności warsztatów terapii zajęciowych (WTZ; warsztat).

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Ustalanie zapotrzebowania na poszczególne rodzaje udzielanej pomocy

Opis stanu faktycznego 1.1. Starostwo Powiatowe w Pile, zgodnie z art. 35a ust. 1 pkt 1a ustawy z 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych², opracowało Powiatowy Program Działania na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2007 - 2013³. W Programie, jako cel strategiczny wyznaczono stworzenie kompleksowego systemu wspierania osób niepełnosprawnych w powiecie pilskim. W harmonogramie realizacji Programu określono także zadania, planowane efekty, metodę oceny oraz jednostki

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

² Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 ze zm., dalej ustawa o rehabilitacji

³ Uchwała Nr IV/49/07 Rady Powiatu w Pile z dnia 31 stycznia 2007 r., dalej Program,

odpowiedzialne za realizację zadań. Jako przewidywane efekty realizacji programu między innymi założono ułatwienie osobom niepełnosprawnym samodzielnego życia oraz zapewnienie większego dostępu do rehabilitacji i wypoczynku. Centrum między innymi realizuje takie zadania jak: umożliwienie dostępu do środków pomocniczych, sprzętu rehabilitacyjnego i zaopatrzenia ortopedycznego; ułatwienie dostępu do świadczeń usług rehabilitacyjnych i wypoczynku oraz pomoc w usuwaniu barier architektonicznych w mieszkaniach osób niepełnosprawnych.

[Dowód: akta kontroli str. 42-49]

Centrum dane o liczbie osób niepełnosprawnych na terenie powiatu pilskiego, w tym osób posiadających wskazania do uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej, pozyskiwało z ośrodków pomocy społecznej, Powiatowego Urzędu Pracy w Pile oraz Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Pile. Szczegółową analizę dotyczącą liczby osób niepełnosprawnych, rodzaju i stopnia niepełnosprawności umożliwiały także dane Głównego Urzędu Statystycznego w Pile.

[Dowód: akta kontroli str. 288-290]

Ze środków Funduszu, o których mowa w art. 48 ust. 1 pkt 1 ustawy o rehabilitacji, w latach 2011-2013, uchwałami Rady Powiatu w Pile, na rehabilitację społeczną przeznaczono odpowiednio: 530,0 tys. zł⁴, 979,61 tys. zł⁵ oraz 577,24 tys. zł⁶. Dnia 27 czerwca 2011 r. Rada Powiatu w Pile, w związku z otrzymaniem dodatkowych środków przypadających według algorytmu⁷ w kwocie 380 tys. zł, podjęła uchwałę zwiększającą środki finansowe przeznaczone na rehabilitację społeczną do kwoty 530 tys. zł.

[Dowód: akta kontroli str. 51-63]

Centrum, ze względu na ograniczoną wielkość środków corocznie opracowuje zasady przyznawania dofinansowań z Funduszu. Ustalając zasady finansowania i zapotrzebowanie na najważniejsze rodzaje pomocy dla niepełnosprawnych w danym roku kalendarzowym, PCPR uwzględniało analizę wniosków z lat poprzednich, oraz kierowało się doświadczeniem pracowników. Analizowano również wpływ przyznanego dofinansowania na efektywność rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych. Centrum, w badanym okresie, jako zadanie priorytetowe uznało zaspokojenie potrzeb osób niepełnosprawnych w zakresie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze. Najwięcej środków PFRON, przeznaczono na dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze oraz uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych. Na realizację zadania polegającego na dofinansowaniu zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych w latach 2011-2013 wydatkowano odpowiednio 51%, 41% i 49% środków finansowych przeznaczonych na rehabilitację społeczną. Na dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych przeznaczono w 2011 r. - 28%, w 2012 r. - 30% a w 2013 r. - 36% ogólnej kwoty środków PFRON przeznaczonych na rehabilitację społeczną. Realizację zadań i stopień zaspokojenia potrzeb niepełnosprawnych osób, Centrum corocznie wykazywało w informacji z zakresu rehabilitacji społecznej, składanej w Starostwie Powiatowym w Pile. Ocena stopnia zaspokojenia potrzeb osób niepełnosprawnych była dokonywana na podstawie liczby zrealizowanych wniosków i kwoty wydatkowanych środków Funduszu. W latach 2011-2013 odpowiednio zrealizowano

⁴ Uchwała Nr VII.72.2011 z 27 czerwca 2011 r.,

⁵ Uchwała Nr XV.153.2012 z 29 marca 2012 r.,

⁶ Uchwała Nr XXVI.239.2013 z 28 lutego 2013 r.,

⁷ Art. 48 ust. 2 i 3 ustawy o rehabilitacji i rozporządzenie Rady Ministrów z 13 maja 2003 r. w sprawie algorytmu przekazywania środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób niepełnosprawnych samorządom wojewódzkim i powiatowym (Dz. U. Nr 88, poz. 808 ze zm.)

62%, 81% i 56% wniosków na turnusy rehabilitacyjne. W kontrolowanym okresie zapotrzebowanie na przedmioty ortopedyczne zrealizowano na poziomie odpowiednio 91%, 98% i 92% złożonych wniosków. W latach 2011-2013, zadanie polegające na likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych, zrealizowano odpowiednio w: 32%, 77% i 78% w stosunku do złożonych wniosków. Z powodu niewystarczającej ilości środków finansowych Funduszu, Centrum w najmniejszym stopniu finansowało sport, kulturę, rekreację i turystykę osób niepełnosprawnych. W 2011 r. nie zrealizowano żadnego wniosku, 2012 r. zrealizowano 100% wniosków, a 2013 r. - 20%⁸.

[Dowód: akta kontroli str. 64-81, 89-108]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej obszarze nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie ustalanie przez PCPR zapotrzebowania na poszczególne rodzaje pomocy dla osób niepełnosprawnych.

2. Stosowane metody pomiaru realizacji zadań w zakresie rehabilitacji społecznej

Opis stanu
faktycznego

2.1. W latach 2011-2013, na dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych, Centrum ze środków Funduszu wydatkowało odpowiednio: 149,51 tys. zł, 298,86 tys. zł oraz 211,45 tys. zł. Centrum, na dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przeznaczyło 270,88 tys. zł w 2011 r., 400,15 tys. zł w 2012 r. oraz 282,12 tys. zł w 2013 r. Na zadania dotyczące likwidacji barier architektonicznych przeznaczono 109,60 tys. zł w 2011 r., 241,30 tys. zł w 2012 r. i 78,03 tys. zł w 2013 r. Ponadto, w każdym z kontrolowanych lat, ze środków PFRON przeznaczono po 2.737,2 tys. zł oraz po 304,14 tys. zł z dochodów samorządu na działalność sześciu warsztatów terapii zajęciowej, funkcjonujących na terenie powiatu pilskiego.

[Dowód: akta kontroli str. 76-77, 109-125]

2.2. Według Anny Szarzyńskiej – Dyrektora Centrum, PCPR nie ma możliwości oceny skuteczności realizacji poszczególnych rodzajów pomocy. Ocena taka, możliwa jedynie w aspekcie ilościowym jest wykonywana na koniec każdego kwartału poprzez sporządzanie sprawozdań rzeczowo – finansowych oraz na początku roku, w momencie podziału środków na poszczególne zadania. W ocenie skuteczności przyznanych dofinansowań bardzo przydatne były bezpośrednie kontakty pracowników Centrum z osobami niepełnosprawnymi. Z rozmów tych wynika, że dzięki dofinansowaniu do likwidacji barier architektonicznych w komunikowaniu się i technicznych możliwe stało się otrzymanie lub utrzymanie pracy oraz łatwiejszy dostęp do nauki, kultury i aktywniejszego udziału w życiu społecznym. Wnioski te głównie dotyczyły dostosowania łazienek, budowy podjazdów, zakupu sprzętu komputerowego dla osób głuchych, niedosłyszących i z zaburzeniami mowy oraz schodolazów, podnośników i specjalistycznych łóżek. Na dofinansowanie usług tłumacza języka migowego lub tłumacza-przewodnika nie wpłynął żaden wniosek.

Centrum nie miało możliwości wpływania na osoby niepełnosprawne w kwestii wyboru ośrodka realizującego turnusy rehabilitacyjne. Informacje o przebiegu turnusu przekazywane przez organizatora, zdaniem pracowników Centrum, są często bardzo lakoniczne i na ich podstawie trudno ocenić efekt pobytu na turnusie rehabilitacyjnym.

⁸ Wniosków złożono 10 w 2011 r., 8 w 2012 r. i 10 w 2013 r.

Według pracowników PCPR zadanie polegające na dofinansowaniu sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych w najmniejszym stopniu wspiera rehabilitację zawodową, ponieważ głównym celem tych form aktywności jest integracja małej grupy osób niepełnosprawnych.

Spośród wniosków dotyczących zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze najczęściej jest wniosków o aparaty słuchowe. Skuteczność działalności WTZ była corocznie oceniana na podstawie sprawozdań z ich działalności, które były przedmiotem obrad Zarządu Powiatu, Komisji Rady Powiatu i Sesji Rady Powiatu w Pile. Największe efekty w uzyskiwaniu zatrudnienia uczestników warsztatów wykazuje warsztat prowadzony przez Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym w Pile. Od 2003 r. zatrudnienie znalazło 17 uczestników tego warsztatu. Skuteczność działalności warsztatów była także oceniana poprzez osiągnięte efekty rehabilitacji społecznej. Dyrektor PCPR podkreśla, że uczestnicy warsztatów niejednokrotnie nie potrafili wykonywać prostych czynności dnia codziennego. Dopiero możliwość uczestnictwa w WTZ pod kierownictwem terapeutów pozwoliło na systematyczne uczenie się określonych czynności życia codziennego. Ponadto utworzenie sześciu warsztatów umożliwiło udział w terapii dużej grupy osób niepełnosprawnych i spowodowało częściowe uniezależnienie fizyczne i psychiczne uczestników od innych osób. Uczestnicy warsztatów nabyli nowe umiejętności, usamodzielnili się i uaktywnili swoje życie.

[Dowód: akta kontroli str. 78-88]

2.3. Liczba miejsc (i uczestników) w sześciu warsztatach działających na terenie powiatu pilskiego wynosiła łącznie 185 i w okresie objętym kontrolą nie ulegała zmianie. W latach 2011-2013, średni koszt działalności sześciu WTZ działających na terenie powiatu pilskiego, przypadający na liczbę osób uczestniczących w zajęciach wynosił około 16 tys. zł. Średni koszt działalności warsztatów przypadający na liczbę osób, które podjęły zatrudnienie lub naukę po odbyciu terapii, wynosił od 205,50 tys. zł do 657,60 tys. zł. Z powodu podjęcia zatrudnienia warsztaty opuściło w 2011 r. pięć osób, zaś w latach 2012 i 2013 po dwie osoby. Z przyczyn losowych takich jak zgon, rezygnacja, nieprzystosowanie etc. w 2011 r. warsztaty opuściło 9 osób zaś w latach 2012-2013 po 11 osób.

[Dowód: akta kontroli str. 148-150]

Na koniec 2010 r., przez okres powyżej dziewięciu lat, z warsztatów korzystało 13 osób. Na koniec 2013 r. liczba uczestników wzrosła ponad trzykrotnie do 43 osób. Średni wiek tych osób wynosił 37 lat. Na przyjęcie do WTZ oczekiwało w 2010 r. 16 osób, a w 2013 r. – 20 osób. Średni wiek oczekujących na przyjęcie do warsztatów w latach 2010 -2013 wynosił odpowiednio: 28, 25, 26 i 30 lat.

[Dowód: akta kontroli str. 152-154]

Centrum, w celu umożliwienia zatrudnienia uczestników warsztatów, informowało kierowników WTZ o możliwości uzyskania wsparcia w Wydziale Współpracy i Aktywizacji Osób Niepełnosprawnych Starostwa Powiatowego w Pile i doradcy zawodowego w Powiatowym Urzędzie Pracy. Ponadto, w PCPR realizowano Kurs Umiejętności Społecznych w ramach projektu „Ku aktywności. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w powiecie pilskim.”

[Dowód: akta kontroli str. 288, 290-291]

2.4. W latach 2011-2012 ze środków Funduszu przy udziale refundacji Narodowego Funduszu Zdrowia (NFZ) i dopłat wnioskodawców sfinansowano 100% złożonych

wniosek na wózki inwalidzkie a w 2013 r. 91,72%⁹. W okresie objętym kontrolą ze środków PFRON dofinansowano wózki inwalidzkie w łącznej kwocie 104,43 tys. zł, w tym: 37,04 tys. zł w 2011 r., 43,17 tys. zł w 2012 r. i 24,21 tys. zł w 2013 r. Wysokość przyznawanego dofinansowania była zgodna z § 13 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie określenia rodzajów zadań powiatu, które mogą być finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych¹⁰ i nie przekraczała 150% refundacji NFZ.

[Dowód: akta kontroli str. 246-262]

Uwagi dotyczące
badanej działalności

NIK zwraca uwagę na, wynikający z § 22 ust. 2 pkt.7 rozporządzenia z dnia 25 marca 2004 r. w sprawie warsztatów terapii zajęciowej¹¹, obowiązek kontrolowania przez Centrum warsztatów terapii zajęciowej w zakresie prawidłowości realizacji indywidualnych programów rehabilitacji poszczególnych uczestników warsztatów. Jest to szczególnie ważne w sytuacji długoletniego przebywania w warsztatach niektórych uczestników¹². Nie można bowiem uznać analizy rocznych sprawozdań z działalności warsztatów, na co powoływała się w wyjaśnieniach Dyrektor Centrum, za wystarczającą podstawę do właściwej oceny realizacji indywidualnych programów rehabilitacji.

[Dowód: akta kontroli str. 155-157, 168-243, 318-321]

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie stosowane metody pomiaru realizacji zadań w zakresie rehabilitacji społecznej.

3. Udzielanie pomocy beneficjentom

3.1. W latach 2011-2013 Centrum, ze środków Funduszu, udzielało dofinansowań w zakresie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych, likwidacji barier architektonicznych oraz zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny w wysokościach nie przekraczających wartości określonych w § 13 ust. 1-4 rozporządzenia w sprawie zadań powiatu. Powiat pilski, zgodnie z art. 10b ust. 2a ustawy o rehabilitacji, na działalność sześciu warsztatów, corocznie przeznaczał 304,14 tys. zł, co stanowiło 10% kosztów ich działalności.

[Dowód: akta kontroli str. 76-77,93, 102, 107-108, 143-146]

3.2. Umowy zawarte z warsztatami były zgodne z § 5 ust. 2 rozporządzenia w sprawie WTZ. Aneksy na finansowanie warsztatów w latach 2011-2013 były zawierane w terminie zgodnym z § 5 ust. 5 rozporządzenia w sprawie WTZ.

[Dowód: akta kontroli str.158-160]

3.3. W okresie objętym kontrolą wysokość dofinansowania warsztatów ze środków Funduszu była zgodna z § 17 rozporządzenia w sprawie WTZ. Powiat pilski nie pomniejszał kwoty środków przekazanych WTZ na dany kwartał o odsetki naliczone przez bank od środków Funduszu przekazanych na wyodrębniony rachunek bankowy warsztatu (§ 20 ust. 3 rozporządzenia w sprawie WTZ). Stosowano praktykę zwracania przez warsztaty kwoty naliczonych odsetek od środków PFRON na rachunek bankowy Starostwa Powiatowego. W ten sposób, zgodnie z powołanym przepisem, odsetki naliczone przez bank od środków Funduszu zgromadzonych na rachunku bankowym warsztatu, nie zwiększały limitu środków przekazanych warsztatowi na jego działalność.

⁹ Dwa wnioski niezrealizowane w 2013 r. dofinansowano w 2014 r.

¹⁰ Dz. U. z 2013 r. poz. 1190 ze zm., dalej: rozporządzenie w sprawie zadań powiatu.

¹¹ Dz. U. Nr 63 poz. 587, dalej: rozporządzenie w sprawie WTZ

¹² trzy osoby przebywające 10 lat w WTZ przy Polskim Stowarzyszeniu na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym - Koło w Pile i trzy osoby przebywające 15 lat w warsztacie prowadzonym przez „Caritas” p.w. św. St. Kostki w Pile.

[Dowód: akta kontroli str. 76-77, 90-108, 161-167]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej obszarze stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W okresie objętym kontrolą rozpatrzono 80%¹³ wniosków o dofinansowanie ze środków Funduszu, w terminie przekraczającym 30 dni, co było niezgodne z § 12 ust. 3a rozporządzenia w sprawie zadań powiatu. Licząc od dnia złożenia kompletnego wniosku rozpatrzono w terminie do 129 dni osiem wniosków oraz do roku, cztery wnioski. Dyrektor Centrum wyjaśniła, że nie rozpatruje się wniosków w terminie 30 dni od dnia ich złożenia z powodu terminu w jakim Centrum otrzymuje środki PFRON. Podział środków Funduszu przez Radę Powiatu w Pile, następuje pod koniec lutego lub marca. Do tego czasu, Centrum nie ma pewności, czy i w jakiej wysokości otrzyma środki. Każdorazowo wnioskodawcy otrzymują informację, że rozpatrywanie wniosków rozpocznie się po podziale środków przez Radę Powiatu. Jednocześnie, Dyrektor Centrum wskazała na konieczność zmiany przepisów, ponieważ nie ma możliwości dotrzymania 30 dniowego terminu rozpatrywania wniosków.

Należy jednak wskazać, że zgodnie z § 7 ust. 2 rozporządzenia w sprawie algorytmu przekazywania środków PEFRON, istnieje możliwość otrzymania środków Funduszu w formie zaliczek, w terminach umożliwiających bieżące finansowanie realizowanych zadań, po złożeniu przez powiat wniosku o przekazanie tych środków.

Ponadto, w przypadku jednego wniosku z 2008 r.¹⁴ Centrum nie poinformowało wnioskodawcy o uchybieniach we wniosku, co było niezgodne z § 12 ust. 3 rozporządzenia w sprawie zadań powiatu. Pomimo tego, wniosek z inicjatywy własnej wnioskodawcy, został uzupełniony o ofertę z dnia 12 sierpnia 2011 r. Umowę, bez wcześniejszego informowania o pozytywnym rozpatrzeniu wniosku (§ 12 ust. 3b rozporządzenia w sprawie zadań powiatu) podpisano po 10 dniach od uzupełnienia wniosku.

[Dowód: akta kontroli str. 143-146, 314,316]

Uwagi dotyczące
badanej działalności

W przypadku czterech wniosków o sprzęt rehabilitacyjny i likwidację indywidualnych barier architektonicznych, wnioskodawcy, tym samym pismem zostali poinformowani o pozytywnym rozpatrzeniu wniosku i wezwani do dostarczenia aktualnych dokumentów (rachunku, faktury, wyceny). Praktyka taka wskazuje na rozpatrywanie wniosków o dofinansowanie ze środków PFRON w oparciu o częściowo nieaktualne dane dotyczące wartości zadania. Dyrektor PCPR stwierdziła, że prośba o dostarczenie aktualnej wyceny, nie jest uzupełnieniem wniosku a jedynie podstawą do sporządzenia umowy o dofinansowanie. Z wyjaśnień Dyrektor Centrum wynika m.in., że taki tryb postępowania usprawnia rozliczenia z wnioskodawcami.

Zdaniem NIK, podstawą do podjęcia decyzji, poprzedzającej zawarcie umowy o dofinansowanie realizacji zadania, powinna być w każdym przypadku aktualna wartość tego zadania.

[Dowód: akta kontroli str. 143-146,317]

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, udzielanie beneficjentom pomocy ze środków PFRON.

¹³ 12 spośród 15 objętych kontrolą

¹⁴ Nr 2707

4. Sprawowanie nadzoru nad wykorzystaniem środków przekazanych beneficjentom

4.1. Centrum, na rehabilitację społeczną i dofinansowanie kosztów działalności warsztatów wykorzystało środki Funduszu przekazane według algorytmu, w wysokości zgodnej z uchwałami Rady Powiatu w Pile. Różnica pomiędzy środkami przekazanymi a wykorzystanymi została zwrócona do PFRON i wynosiła 1,00 zł w latach 2011-2012, a w 2013 r. – 38,00 zł.

[Dowód: akta kontroli str. 51-63, 76-77, 90-125]

4.2. Fundusz przeprowadził (łącznie w Starostwie Powiatowym, PCPR i warsztatach terapii zajęciowej) kontrolę w zakresie wydatkowania przekazanych w 2012 r. środków na rehabilitację zawodową i społeczną. W zakresie dofinansowania sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych stwierdzono między innymi takie nieprawidłowości jak:

- niesprawdzenie przed przyznaniem dofinansowania czy wnioskodawca nie posiada zaległości względem PFRON oraz czy w ciągu trzech lat przed złożeniem wniosku nie rozwiązano z nim umowy z przyczyn leżących po stronie wnioskodawcy,
- w umowach z wnioskodawcami nie określono warunków i terminów dla rozwiązania umowy, co było wymagane dyspozycją § 14 ust. 2 rozporządzenia w sprawie zadań powiatu,
- przyjmowanie do rozliczenia faktur sformułowanych zbyt ogólnie, co nie pozwalało na ustalenie przedmiotu sprzedaży.

W zakresie dofinansowania kosztów działalności WTZ, kontrola PFRON wykazała między innymi:

- niezalączanie planów finansowych do umowy, co było wymagane tymi umowami,
- błędy w sprawozdaniach finansowych: nie wymagano podania stanu środków w kasie, ujmowanie w kosztach wydatków przed datą ich poniesienia np. z tytułu ZUS i podatków.

[Dowód: akta kontroli str. 126-133]

4.3. Z turnusów rehabilitacyjnych zgodnie z § 2 ust. 3 rozporządzenia z dnia 15 listopada 2007 r. w sprawie turnusów rehabilitacyjnych¹⁵, korzystały osoby o zbliżonym rodzaju niepełnosprawności. Programy rehabilitacyjne zgodnie z § 12 ust. 1 rozporządzenia o turnusach rehabilitacyjnych zapewniały odpowiednią liczbę godzin zajęć specjalistycznych¹⁶.

[Dowód: akta kontroli str. 285-287]

Uczestnicy turnusów rehabilitacyjnych wnosili dopłaty w wysokości w 2011 r.: od 298,00 zł do 3.658,00 zł, w 2012 r.: od 6,00 zł do 3.427,00 zł, a w 2013 r. od 104,00 zł do 3.840,00 zł. W przypadkach finansowania turnusów z udziałem środków europejskich uczestnicy nie ponosili żadnych dopłat do ceny turnusu. Z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego sfinansowano turnusy rehabilitacyjne w łącznej kwocie 82.282,00 zł w 2011 r., 99.314,00 zł w 2012 r. i 140.300,00 zł w 2013 r.

[Dowód: akta kontroli str. 263-279]

W okresie objętym kontrolą jeden uczestnik turnusu rehabilitacyjnego w 2011 r., skrócił pobyt ze względu na pogorszenie stanu zdrowia. Dofinansowanie ze środków

¹⁵ Dz. U. z 2007 r. Nr 230 poz. 1694, dalej rozporządzenie o turnusach rehabilitacyjnych

¹⁶ Kontrolą objęto trzy największe turnusy organizowane przez: Stecrom Sp. z o.o. Ośrodek Hipoterapii dla Dzieci Niepełnosprawnych; NZOZ Pomorskie Centrum Rehabilitacji Zdrowia i Urody Szpital – Sanatorium Panorama Morska; Hipomedical 2 Ośrodek Rehabilitacyjny Dzieci „Zabajka 2” s.c.

PFRON wypłacono w wysokości proporcjonalnej do liczby dni pobytu uczestnika na turnusie (§ 12 ust. 1 pkt 9b rozporządzenia w sprawie turnusów rehabilitacyjnych).

[Dowód: akta kontroli str. 280-284]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej obszarze stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W warsztatach prowadzonych przez Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Pile i przy Domu Pomocy Społecznej w Rządzkowie nie udokumentowano przeprowadzenia kontroli w zakresie prawidłowości kwalifikowania kandydatów na uczestników warsztatu oraz prawidłowości realizacji planu działalności warsztatów i indywidualnych programów rehabilitacji w latach 2011 – 2013 (§ 22 ust. 2 pkt 1 i 7 rozporządzenia w sprawie WTZ). Wydane przez Dyrektora Centrum upoważnienia do kontroli działalności warsztatów za lata 2011 – 2013 były zgodne z § 22 ust. 2 powołanego rozporządzenia, jednakże treść protokołów kontroli warsztatów oraz materiały pomocnicze nie potwierdzały wykonania kontroli we wskazanym zakresie. Zastępca Dyrektora Centrum Sabina Krauze – Pawłowska wyjaśniła, że w trakcie kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie kwalifikowania kandydatów na uczestników warsztatów, dlatego brak jest zapisu o tym w protokole. Centrum każdorazowo przed wyrażeniem zgody na przyjęcie nowego uczestnika warsztatów weryfikuje dokumenty załączone do wniosku złożonego przez warsztat.

NIK podkreśla jednak, że zasada pełności sprawozdania z kontroli wymaga odniesienia się w takim dokumencie do wszystkich kontrolowanych kwestii, bez względu na kwalifikację dokonanych ustaleń. W innym zakresie zasada ta znalazła jednak wyraz w protokołach kontroli przeprowadzonych przez pracowników Centrum, zawierających także opisy kwestii, w których nie stwierdzono nieprawidłowości np.: prowadzenia kasy, zakupu środków trwałych, czy wynagrodzeń kadry warsztatu.

[Dowód: akta kontroli str. 168-243, 288, 291-292]

2. Umowy na dofinansowanie zakupu sprzętu rehabilitacyjnego i likwidację barier architektonicznych nie zawierały wszystkich elementów wymaganych dyspozycją § 14 ust. 2 rozporządzenia w sprawie zadań powiatu. Spośród pięciu umów objętych kontrolą, w dwóch przypadkach¹⁷ nie określono: warunków i terminu wypowiedzenia umowy (§ 14 ust. 2 pkt 7), zobowiązania do przedłożenia dokumentów rozliczeniowych oraz dowodu pokrycia udziału własnego w kosztach zadania (§ 14 ust. 2 pkt 10), zestawienia dokumentów potwierdzających wydatkowanie środków funduszu (§ 14 ust. 2 pkt 11). W czterech przypadkach, umowy¹⁸ nie zawierały terminu rozpoczęcia realizacji zadania (§ 14 ust. 2 pkt 4). Dyrektor Centrum, wyjaśniła, że błędy w zapisach umów wynikają z niewłaściwego sporządzenia wzorów umów przez byłego prawnika PCPR. Wzory umów zostały uzupełnione o wszystkie wymagane elementy i każdorazowo są podpisywane przez radcę prawnego. W sprawie braku terminu rozpoczęcia realizacji zadania, Dyrektor uznała, że data zawarcia umowy jest tożsama z terminem rozpoczęcia realizacji zadania.

W ocenie NIK, braki formalne umów nie miały wpływu na skuteczność sprawowanego przez Centrum nadzoru nad wykonaniem umów o dofinansowanie ze środków Funduszu. W latach 2011-2013 PCPR przeprowadziło kontrole

¹⁷ dotyczy umowy Nr 1/2011 z 9 listopada 2011 r., Nr 2/2011 z 14 listopada 2011 r.

¹⁸ Nr 1/2011 z 9 listopada 2011 r., Nr 2/2011 z 14 listopada 2011 r., Nr 20/2012 z 31 maja 2012 r., Nr 38/2012 z 12 listopada 2012 r.

wykonania umów dotyczących likwidacji barier architektonicznych, które nie wykazały żadnych nieprawidłowości.

[Dowód: akta kontroli str. 140-142, 147, 314,316]

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, sprawowanie przez Centrum nadzoru nad wykorzystaniem środków PFRON przekazanych beneficjentom.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹⁹, wnosi o:

- 1) pełne dokumentowanie ustaleń kontroli działalności warsztatów w zakresie dotyczącym prawidłowości kwalifikowania kandydatów na uczestników warsztatu oraz realizacji planu działalności warsztatu i indywidualnych programów rehabilitacji,
- 2) podjęcie działań mających na celu terminowe rozpatrywanie kompletnych wniosków o dofinansowanie zadań ze środków PFRON.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu.

Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań. W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, dnia września 2014 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Kontroler

Dyrektor

Klaudia Dziamska
starszy inspektor kontroli państwowej

z up. Tomasz Nowiński
wicedyrektor

¹⁹ Dz. U. z 2012 r., poz. 82, ze zm.